

A MAGYAR KÖZLÖNY MELLÉKLETE
2020. december 11., péntek

Tartalomjegyzék

II. Törvényekhez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1979. évi 19. törvényerejű rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2020. évi CXXIV. törvényhez	1732
Végző előterjesztői indokolás a Magyarország Kormánya és a Kirgiz Köztársaság Kormánya között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről szóló megállapodás kihirdetéséről szóló 2020. évi CXXV. törvényhez	1733
Végző előterjesztői indokolás a Magyarország Kormánya és a Szaúd-Arábiai Királyság Kormánya közötti légiközlekedési megállapodás kihirdetéséről szóló 2020. évi CXXVI. törvényhez	1736
Végző előterjesztői indokolás az egyes törvényeknek az egyenlő bánásmód követelménye hatékonyabb érvényesítését biztosító módosításáról szóló 2020. évi CXXVII. törvényhez	1737

II. Törvényekhez tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás

a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1979. évi 19. törvényerejű rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2020. évi CXXIV. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) az Egyesült Nemzetek Szervezete Európai Gazdasági Bizottsága (a továbbiakban: ENSZ EGB) kezdeményezésére 1957-ben jött létre. Ezt a dokumentumot Magyarország csatlakozását követően a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1979. évi 19. törvényerejű rendeletben hirdette ki (a továbbiakban: Tvr.).

A Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás címének az Egyesült Nemzetek Szervezete Európai Gazdasági Bizottsága által megrendezett 2019. május 13-án Genfben sorra kerülő, részes felek konferenciája keretében történő módosítása szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról szóló 1276/2019. (V. 14.) Korm. határozat 4. pontjában foglaltakkal összhangban a jelen törvény értelmében a Tvr. hatályát veszti.

A Megállapodás módosításáról szóló Jegyzőkönyvet (a továbbiakban: Módosító Jegyzőkönyv) és a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Megállapodást végleges, egységes szerkezetben, kormányrendelet hirdeti ki.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

2019. május 13-án Genfben került sor a Megállapodás részes feleinek konferenciájára, amelynek keretében a Szerződő Felek elfogadták a Módosító Jegyzőkönyvet, amelynek értelmében a Megállapodás címe a következőre változik: „a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Megállapodás”. A módosítás alapján tehát a Megállapodás címéből törlésre került az „európai” jelző, ez a továbbiakban megkönnyíti a nem ENSZ EGB tagállamok csatlakozását, ami a nemzetközi szállítások biztonsága érdekében is kívánatos. E § értelmében hatályát veszti a Tvr.

2. §

A módosítás abban az esetben tekintendő elfogadottnak, amennyiben egyetlen Szerződő Fél sem nyújt be írásbeli kifogást az ENSZ Főtitkáránál attól a naptól számított hat hónapon belül, amelyen a Főtitkár a Módosító Jegyzőkönyvet továbbította. Az ENSZ Főtitkára 2019. december 4-ei nyilatkozatában tájékoztatta a Szerződő Feleket, hogy az említett időtartam alatt (2019. november 30-ig) egyetlen Szerződő Fél sem nyújtott be kifogást a Főtitkárhoz, ennek következtében a módosítás, azaz a Megállapodás címének változása elfogadottnak tekintendő és a Szerződő Felekre nézve 2021. január 1-jétől hatályos. A fentiekre tekintettel a Tvr. hatályon kívül helyezésének időpontja 2021. január 1. E § rendelkezik a törvény hatálybalépésének napjáról.

Végső előterjesztői indokolás**a Magyarország Kormánya és a Kirgiz Köztársaság Kormánya között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről szóló megállapodás kihirdetéséről szóló 2020. évi CXXV. törvényhez***ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS*

A Magyarország Kormánya és a Kirgiz Köztársaság Kormánya között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről szóló Megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) létrehozásának célja a két ország közötti gazdasági kapcsolatok fejlesztése, elősegítése, különösen az egymás területén megvalósuló beruházási tevékenység feltételeinek kedvezőbbé, biztonságosabbá tételével és így a beruházások ösztönzésével.

A két ország között létrejött beruházásvédelmi megállapodás jogi kereteket teremt az egymás területén megvalósuló beruházások tekintetében. Meghatározza a beruházás fogalmát, megfogalmazza a kedvező beruházási feltételek megteremtésének szükségességét. A Megállapodás a beruházók beruházási vitáival kapcsolatban az igazságos és méltányos elbánást írja elő. Lényeges rendelkezés a nemzeti elbánás és a legnagyobb kedvezmény elv alkalmazásának előírása, megadva az indokolt kivételeket (pl. integráció keretében nyújtott kedvezmények). Rendelkezik a keletkezett jövedelmek átutalásáról, az esetleges államosítás esetén követendő gyakorlatról. A Megállapodás rendelkezik a Szerződő Felek, valamint a beruházó és az állam között keletkezett viták rendezésének módjairól.

A Megállapodás egyik legfőbb rendeltetése, hogy a két ország beruházói számára biztosítottak legyenek a beruházásaik védelmét jelentő jogi garanciális elemek. A beruházók számára különösen fontos az esetlegesen – akár az állammal szemben is – felmerülő jogviták korrekt, pártatlan választottbíráskodás mellett történő rendezése. Többek között ennek garanciáit is nyújtja a Megállapodás.

Magyarország és a Kirgiz Köztársaság között a tárgyalások a 27/2006. (XII. 7.) ME határozat és az Európai Bizottság 2017. május 10-én kiadott határozata alapján történtek. A Megállapodás aláírására Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter által, 2020. szeptember 29-én, Budapesten került sor.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

*RÉSZLETES INDOKOLÁS***Az 1. és 2. §-hoz**

A Megállapodás a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. § a) pontja szerinti nemzetközi szerződésnek minősül, arra ennek megfelelően az Nsztv. előírásai vonatkoznak.

Az Nsztv. 7. § (1) bekezdés a) pontjára és (3) bekezdés b) pontjára való tekintettel a nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére akkor kerülhet sor, ha a szerződés szövegének ismeretében az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó nemzetközi szerződés esetében az Országgyűlés erre felhatalmazást ad.

Az aláírást követően a Megállapodás hatálybalépése érdekében annak kötelező hatályát az Országgyűlés – a Megállapodás kihirdetéséről szóló törvénytervezet elfogadása útján – ismeri el. A Kormány így a Megállapodás szövegének végleges megállapítását követően a törvényjavaslatot benyújtotta az Országgyűlésnek a Megállapodás kötelező hatályának elismerésére vonatkozó felhatalmazás megadása céljából.

A 3. §-hoz

A 3. § (1) bekezdése szerint a Megállapodás hiteles magyar nyelvű szövegét az 1. melléklet tartalmazza. A 3. § (2) bekezdése szerint a Megállapodás hiteles angol nyelvű szövegét a 2. melléklet tartalmazza.

A Megállapodás 1. cikke a fogalmi meghatározásokat tartalmazza. Lényeges, hogy a „beruházó” fogalmi meghatározása alapján biztosított a Megállapodásban rögzített védelmi és garancia rendszer. A Megállapodás a beruházó által a másik szerződő fél területén létrehozott beruházásai tekintetében alkalmazandó. A beruházás fogalma szélesben definiált, példaként beruházásnak minősül egy külföldi befektető gazdasági társaságban való részesedése, a gazdasági tevékenység megvalósításához vásárolt ingatlan, olyan jog vagy kedvezmény, ami a külföldi befektetőt megilleti.

A 2. cikkben a felek nyilatkoznak az egymás területén való beruházások ösztönzéséről és számukra kedvező üzleti környezet biztosításáról. Továbbá vállalásokat tesznek a tisztességes és méltányos elbánás biztosításáról a másik fél beruházásainak és beruházóinak számára. Emellett teljes körű biztonságot biztosítanak a másik fél területén megvalósult beruházásoknak.

A 3. cikkben lényeges új szabályozási elemet tartalmaz: rögzíti a Felek szabályozási jogát. E szerint a Megállapodás rendelkezései nem befolyásolják a Felek azon jogát, hogy a jogos szakpolitikai céljaik eléréséhez szükséges szabályozási intézkedéseket fogadjanak el olyan területeken, mint a közegészségügy és a gyermekgondozás, a biztonság, a környezet és a közérkölcse védelme, a szociális védelem vagy a fogyasztóvédelem stb. A szabályozási keretnek a beruházás szempontjából negatív változása sem feltétlenül jelenti a Megállapodás megsértését. A Megállapodás rendelkezést tartalmaz továbbá az esetlegesen korábban nyújtott állami támogatást illetően.

A 4. cikk a diszkriminációmentesség, a nemzeti és a legnagyobb kedvezményes elbánás elvét rögzíti. A nemzeti elbánás elve szerint a külföldi beruházót a fogadó állam nem részesítheti hátrányosabb elbánásban, mint amelyet a gazdaság hazai szereplőinek biztosít. A legnagyobb kedvezmény elve alapján a szerződő államok beruházói kölcsönösen jogosultak azokra a kedvezményekre, amelyeket egy harmadik ország beruházója megkapott vagy meg fog kapni a beruházást fogadó országban. A legnagyobb kedvezmény elve alól kivételt képeznek azok a kedvezmények, amelyeket az egyik szerződő fél egy harmadik ország beruházójának vámunioiban, szabadkereskedelmi övezetben, pénzügyi unióban, többoldalú beruházásvédelmi megállapodásban való részvétele kapcsán ad. Rögzítik továbbá a Felek, hogy más nemzetközi beruházási szerződésekben és egyéb kereskedelmi megállapodásokban lefektetett lényeges kötelezettségek önmagukban nem minősülnek „elbánásnak”, ezért azok, a Fél e kötelezettségekből fakadóan elfogadott vagy fenntartott intézkedése hiányában nem jelentik a cikkben foglalt kötelezettség megsértését.

Az 5. cikk rendelkezik az elszenvedett veszteségek rendezése érdekében biztosított kártalanítás feltételeiről. A cikk értelmében egyik félnek a másik fél beruházóját vagy beruházását ért háború, fegyveres összeütközés, országos szükségállapot, felkelés, lázadás, zavargás vagy egyéb hasonló esemény miatt a másik Szerződő Fél területén veszteséget szenvednek, az utóbbi Szerződő Fél azért kártalanítást kell, hogy fizessen.

A 6. cikk rögzíti a kisajátítás szabályait. A külföldi által megvalósított beruházást nem államosíthatják, nem sajátíthatják ki vagy vonhatják olyan intézkedés/ek alá, amelynek hatása egyező az államosítással vagy a kisajátítással. Annak megítélése, hogy a hozott intézkedés vagy intézkedés sorozat a kisajátítással azonos hatású-e, tényeken alapuló, eseti elbírálást igényel, amelynek szempontjait a Megállapodás rögzíti. Az előírás alól kivételt képez a közérdekből történő kisajátítás. Ebben az esetben a kisajátítás jogszerűen, hátrányos megkülönböztetéstől mentesen, késedelem nélkül, megfelelő és tényleges kártalanítás mellett történhet. A kisajátítás napjától a tényleges kártalanítás megtörténtéig napjáiig kereskedelmileg indokolt mértékű kamat jár. A kártalanítás késedelem nélkül teljesítendő, ténylegesen hozzáférhetőnek, szabadon átváltható pénznemben szabadon átutalhatónak kell lennie.

A 7. cikk a beruházásból származó jövedelmek átutalásának szabadságát rögzíti, felsorolva azon fizetéseket, amelyek esetében szabad az átutalás. Az átutalásokat szabadon átváltható pénznemben vagy a beruházás pénznemében kell késedelem nélkül teljesíteni, a beruházást fogadó állam területén teljesítendő közterhek befizetését követően.

A 8. cikk a beruházáshoz kapcsolódó jogátruházás kérdéseit szabályozza. Az átruházott jogok és követelések nem haladhatják meg a beruházó eredeti jogait és követeléseit.

A 9. cikk az egyik szerződő állam és a másik szerződő állam beruházója között, az egyik szerződő állam területén lévő beruházásával kapcsolatban keletkezett viták rendezésének módját adja meg. A keletkezett vitát a vitában álló feleknek peren kívül, barátságos módon, konzultáció útján kell egymással rendezniük. Az egyik szerződő fél beruházója írásban kéri a másik szerződő felet a konzultációs vitarendezésre megadva a tényállást, a kifogással élő beruházó megállapításait, a bizonyítékokat és a feltételezett jogalapot egyaránt.

Amennyiben a vitát tizenkét hónapon belül nem sikerül rendezni, a beruházó fordulhat a beruházást fogadó állam bíróságához, vagy a Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központjához (ICSID), vagy ad hoc választott bírósághoz, amely vagy az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi és Jogi Bizottságának szabályai alapján jött létre vagy a Beruházási Viták Rendezése Központjának Titkársága által az eljáráshoz szükséges kiegészítő intézkedések szabályai szerint. A vitában résztvevő felek megállapodása szerint bármely más vitarendezési forma keretében is történhet a vitarendezés. A fenti vitarendezési módok útján való igényérvényesítés kizárja, hogy a beruházó másik fórumhoz is kérelemmel forduljon az adott ügyben. A panasznak a megadott időn belüli benyújtásának elmulasztása jogvesztéssel jár. A választottbírók által meghozott döntés végleges és kötelező érvényű a vitában résztvevő felek számára és azt az érintett szerződő állam jogszabályaival összhangban kell végrehajtani.

A beruházó által a vitarendezés céljából választható, fent említett választottbírók nem rendelkeznek hatáskörrel arra, hogy megállapítsák egy adott sérelmezett intézkedésnek a beruházást fogadó ország joga szerinti jogszerűségét. A választottbíróknak a Felek bíróságai és hatóságai által követett és alkalmazott fennálló jogértelmezést kell elfogadnia és a választottbírók hazai jogra vonatkozó értelmezése nem köti az adott Fél bíróságait és hatóságait.

A hazai, külföldön beruházást végrehajtó vállalkozások védelmében különösen nagy jelentőségű a választottbíráskodás lehetőségének biztosítása. Az Európai Unió tagországai számára legfontosabb kereskedelmi partnerekkel önálló vagy szabadkereskedelmi megállapodás keretében kitérőként megállapodást a tagországok által adott felhatalmazás alapján az Európai Bizottság tárgyal. Átmeneti időre szólóan a tagországok létrehozhatnak kétoldalú beruházásvédelmi megállapodásokat azon harmadik országokkal, amelyekkel az Európai Bizottság nem rendelkezik tárgyalási felhatalmazással. Így figyelembe kell vennünk azt a tényt, hogy Magyarország kétoldalú keretben beruházásvédelmi megállapodást – megfelelő hazai és az Európai Bizottság által adott felhatalmazás alapján – csak fejlődő, legkevésbé fejlett fejlődő illetve átmeneti gazdaságú országokkal köthet, ahol a jogrend és a jogbiztonság nem minden esetben éri el a fejlett országokban meglévő szintet. Kiemelendő, hogy a beruházásvédelmi megállapodások lényegét, értelmét éppen a beruházó tulajdonának védelmét szolgáló választottbíráskodás lehetősége jelenti. Ezért fontos, hogy a megállapodások tartalmazzák a beruházók védelmét szolgáló legfőbb garanciális elemet.

A Szerződő Felek közötti jogviták rendezésének módját adja meg a Megállapodás 10. cikke. A Szerződő Felek között a Megállapodás értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatban felmerült jogvitákat tárgyalások, konzultációk útján rendezik. Amennyiben kilenc hónapon belül nem sikerül rendezni a vitás kérdést, úgy azt háromtagú választottbírókhoz kell terjeszteni. A cikk rendelkezik a választottbírók létrehozásának módjáról. A választottbírók döntése végleges és kötelező mindkét fél számára.

A 11. cikk az információk átláthatóságáról és közzétételéről szól. E cikk rendelkezik a Szerződő Felek egymás beruházóit és azok beruházásait esetlegesen érintő jogszabályaival, nemzetközi megállapodásaival kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségéről.

A 12. cikk értelmében a Megállapodás rendelkezései nem szabhatják gátját annak, hogy a beruházó más két- vagy többoldalú nemzetközi szerződés alapján a Megállapodásban biztosítottól kedvezőbb elbánásban részesüljön.

A 13. cikk a Megállapodás alkalmazhatóságáról rögzíti, hogy a Megállapodás rendelkezései nem alkalmazhatóak olyan jogviták vagy követelések esetén, amelyek a hatálybalépés előtt merültek fel, vagy amelyeket a hatálybalépés előtt rendeztek.

A 14. cikk a Megállapodás értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatos egyeztetések körét szabályozza.

A 15. cikk a Szerződő Felek intézkedéseinek a Megállapodás alóli általános kivételeit és azok feltételeit határozza meg. Fizetési mérleg problémák alapján rendkívüli intézkedések hozhatóak. Ezen különleges körülmények között hozott intézkedéseknek azonban méltányosnak kell lenniük, nem alkalmazhatóak önkényesen, sem indokolatlan hátrányos megkülönböztetésként és az intézkedésekről, azok mibenlétéről és várható időtartamáról a másik Szerződő Felet értesíteni kell. A Szerződő Felek megállapodtak abban is, hogy a Megállapodás 9. cikke szerinti vitarendezés nem minősül elbánásnak, preferenciának vagy kiváltságnak.

A 16. cikk a záró rendelkezéseket tartalmazza. Rendelkezik a hatálybalépés, az időbeli hatály megszűnés és a módosítás kérdéseiről. Magyarországnak az Európai Unió tagságával kapcsolatban rögzíti, hogy a Megállapodás nem érinti az Európai Unió alapjául szolgáló szerződésekből, valamint az elsődleges és másodlagos uniós jogból fakadó kötelezettségeinket, azokat nem érvényteleníti, módosítja vagy érinti más módon.

A Megállapodás tíz éves időtartamra szól, ami automatikusan meghosszabbodik, hacsak valamelyik Szerződő Fél a tíz éves időtartam lejárta előtt legalább egy évvel vagy azt követően bármikor írásban az fel nem mondja. A beruházások biztonsága érdekében arról is rendelkeztek a Szerződő Felek, hogy a Megállapodás felmondása előtt megvalósult beruházásokra vonatkozóan a Megállapodás rendelkezései a felmondást követő további tíz évig érvényben maradnak.

A Megállapodás a Szerződő Felek közötti írásbeli megegyezéssel módosítható. Bármely módosítás a Megállapodás részét képezi és hatálybaléptetésük módja megegyező a Megállapodás hatálybaléptetésének szabályaival.

A Megállapodás az attól számított hatvan napot követően lép hatályba, hogy a két Szerződő Fél egymásnak diplomáciai csatornákon keresztül megküldte a Megállapodás hatálybalépéséhez szükséges valamennyi jogszabályi követelmény teljesüléséről szóló értesítést és a két értesítés közül a későbbit is kézhez vették.

A 4. §-hoz

A 4. § a törvény hatálybalépéséről rendelkezik.

Az 5. §-hoz

Az 5. § a törvény végrehajtásáért felelős minisztert nevezi meg.

Végső előterjesztői indokolás

a Magyarország Kormánya és a Szaúd-Arábiai Királyság Kormánya közötti légiközlekedési megállapodás kihirdetéséről szóló 2020. évi CXXVI. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A törvényjavaslathoz tartozó indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 18. § (3) bekezdése, továbbá a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

Magyarország és Szaúd-Arábia között jelenleg sem menetrend szerinti, sem charter járat üzemelés nincs. A Magyarország Kormánya és a Szaúd-Arábiai Királyság Kormánya közötti légiközlekedési megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) megkötése megteremti a jogi alapot a két ország közötti légi járatok indításához és hozzájárul a Magyarország és Szaúd-Arábia közötti gazdasági és kulturális kapcsolatok további bővüléséhez.

A Megállapodás létrehozásáról 2014-ben kezdődtek tárgyalások a légügyi hatóságok között a Magyarország Kormánya és a Srí Lanka-i Demokratikus Szocialista Köztársaság, a Maldív Köztársaság, a Szaúd-Arábiai Királyság, az Egyenlítői-Guinea-i Köztársaság, valamint az Angolai Köztársaság Kormánya közötti kétoldalú légiközlekedési megállapodások létrehozására adott felhatalmazásról szóló 8/2012. (I. 23.) ME határozat 1. pontja alapján. A megállapodás légügyi főigazgatók általi parafálására 2014. november 18-án került sor. A Megállapodás végleges szövege a szaúdi féllel folytatott további tárgyalások keretében alakult ki. A Megállapodás 2020. október 21-én, Rijádban került aláírásra.

A Megállapodás törvényben történő kihirdetésére a Magyarország Kormánya és a Szaúd-Arábiai Királyság Kormánya közötti légiközlekedési megállapodás szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról szóló 1655/2019. (XI. 19.) Korm. határozat 4. pontja ad felhatalmazást.

A Megállapodás tartalmát tekintve – a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 4. §-a alapján – törvényhozási tárgykört érintő szabályokat tartalmaz, ezért a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 7. §-a (1) bekezdésének a) pontjában foglaltakra tekintettel, a Megállapodás kötelező hatályának elismerésére az Országgyűlés adhat felhatalmazást.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

A Megállapodás tartalmát tekintve – a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 4. §-a alapján – törvényhozási tárgykört érintő szabályokat tartalmaz, ezért a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 7. §-a (1) bekezdésének a) pontjában foglaltakra tekintettel, a Megállapodás kötelező hatályának elismerésére az Országgyűlés adhat felhatalmazást.

2. §

Az Nsztv. 7. § (2) bekezdése és 9. §-a szerint a kihirdetés az Országgyűlés hatáskörébe tartozik.

3. §

Az Nsztv. 10. § (1) bekezdés b) pontjának megfelelően a törvény 1. melléklete a Megállapodás hiteles magyar nyelvű szövegét, a 2. melléklete a hiteles angol nyelvű szövegét tartalmazza.

4. §

Hatályba léptető rendelkezés. A hatálybalépés napját – az Nsztv. 10. § (4) bekezdésének megfelelően – a külpolitikáért felelős miniszter a Magyar Közlönyben közzétett közleményével állapítja meg.

5. §

Az Nsztv. 10. § (1) bekezdés f) pontjának megfelelően tartalmazza a Megállapodás végrehajtásáért felelős szerv megjelölését.

Végző előterjesztői indokolás

az egyes törvényeknek az egyenlő bánásmód követelménye hatékonyabb érvényesítését biztosító módosításáról szóló 2020. évi CXXVII. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az alapjogok tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége. Az Alkotmánybíróság szerint az alapjogok védelmének parancsa azt a kötelezettséget rója az államra, hogy „gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről” [64/1991. (XII. 17.) AB határozat].

Az Alkotmánybíróság korábbi megállapítása szerint az Alkotmány diszkriminációtilalmi rendelkezése „a törvényhozót arra kötelezi, hogy az embereknek az Alkotmányban tiltott hátrányos megkülönböztetését törvényben és szigorúan büntesse. A jogalkotónak az alkotmányellenes diszkriminációhoz tehát minden esetben jogkövetkezményeket kell fűznie törvényben. A „büntetést”, figyelemmel a tiltott diszkrimináció lehetséges eseteinek, következményeinek, az elszenvedhető sérelmeknek sokféleségére, a törvényhozó a már meglévő, illetve fejleszthető, sokszínű szankció-rendszerből választhatja ki” [41/2007. (VI. 20.) AB határozat].

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után megerősítette azt a megállapítását, hogy az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) – figyelemmel az uniós jogból eredő kötelezettségekre is – „az Alkotmánybíróság értelmezését követve határozza meg az egyenlő bánásmód követelményét és megsértésnek egyes eseteit. Az Ebktv. tehát az Alaptörvény diszkrimináció tilalmára vonatkozó és esélyegyenlőségi rendelkezéseivel összhangban álló szabályozást tartalmaz” [3001/2016. (I. 15.) AB határozat].

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság (továbbiakban: EBH) létrehozása uniós jogon alapult: felállítására a faji és etnikai hovatartozástól függetlenül a személyek közötti egyenlő elbánás elvének megvalósításáról szóló 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelv (továbbiakban: Irányelv) 13. cikke teremtett kötelezettséget, 2002-ben pedig a nemi diszkriminációra is kiterjesztették az antidiszkriminációs testület létrehozására irányuló kötelezettséget.

Az alapvető jogok biztosának fontos feladatköre az Alaptörvény diszkriminációtilalmi rendelkezéseinek érvényre juttatása. Az alapvető jogok biztosa az egyenlő bánásmód sérelmét az alapvető jogok biztosának eljárásában, illetve a jogi szabályozás területén is vizsgálja. Széles körű vizsgálati jogkörökkel rendelkezik, azonban hatósági jogkörei nincsenek, a feltárt visszásságot nem szankcionálhatja.

Az egyenlő bánásmód és a diszkrimináció tilalom megsértéséért hatósági hatáskörben való fellépés összhangban áll az Alaptörvény 30. cikk (1) bekezdésével, miszerint az alapvető jogok biztosa alapjogvédelmi tevékenységet lát el. A diszkrimináció tilalma, vagy az egyenlő bánásmód követelménye ugyanis olyan alkotmányos alapelv, melynek át kell hatnia az egész jogrendszernek. Ezt az Alkotmánybíróság többek között a 42/2012. (XII. 20.) AB határozatában is kimondta, miszerint „a XV. cikk (2) bekezdésében foglalt tilalom kiterjeszthető a teljes jogrendszerre, mert az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Joggal feltételezhető, hogy az Alaptörvény értékrendje szerint ezek a megkülönböztetések akkor is tilosak, ha nem az alapvető jogok védelmi körébe eső tárgyakat szabályozó jogszabályok tartalmazzák. A tilalom ugyanis nem az alapvető jogok egyenlőségét szolgálja, amelyet az I. cikk és az Alaptörvény más rendelkezései különben is biztosítanak, hanem éppen az ott megjelölt (változatlan) tulajdonságok szerinti megkülönböztetést tiltja.” Az Alaptörvény 30. cikk (5) bekezdése rögzíti, hogy az alapvető jogok biztosára és helyetteseire vonatkozó részletes szabályokat törvény határozza meg, amely lehetőséget teremt az új hatósági hatáskör telepítésére.

Az alapvető jogok biztosa és az EBH integrálásával az egyenlő bánásmód követelményének még hatékonyabb érvényülését biztosító jogintézmény jön létre.

Az az elképzelés, hogy az antidiszkriminációs hatósági jogköröket az Országgyűlés által választott biztos gyakorolja, már a 2000. évek elején felmerült, az akkori nemzetiségi biztos előkészített egy erre vonatkozó javaslatot.

Az egyre szélesebb spektrumban elismert emberi jogok védelme szükségessé teszi az állam egymástól függetlenül működő egyes jogvédő szerveinek integrálását. Az országgyűlési külön biztosi rendszer helyébe lépő alapvető jogok biztosa eddigi működése a biztosíték arra, hogy ez az integráció erősíti az alapjogvédelem hatékonyságát.

Ennek a folyamatnak a része volt, hogy a Független Rendészeti Panasztestület feladatait 2020. február 27. napjától az alapvető jogok biztosa, az ENSZ által akkreditált nemzeti emberi jogi intézmény vette át.

Az EBH feladatköreinek átvételével minden korábbinál szélesebb vizsgálati és intézkedési jogkör áll az alapvető jogok biztosa rendelkezésére ahhoz, hogy fellépessen az alapvető jogok, közöttük is kiemelten az egyenlő bánásmódhoz fűződő jog érvényesülése érdekében.

Az alapvető jogok biztosa az EBH valamennyi feladatkörét átveszi, beleértve a hatósági jogköröket is. Az alapvető jogok biztosa tehát kötelező jellegű határozatot hozhat és a jogsértővel szemben szankciót szabhat ki.

Az alapvető jogok biztosa az Ebktv. szerinti feladatainak ellátását elkülönült szervezeti egység segíti, amelynek vezetője az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos feladatokat ellátó főigazgató.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §-hoz

Az alapvető jogok biztosa az egyenlő bánásmódról szóló törvényben meghatározott feladatai ellátása során közigazgatósági hatósági eljárás keretében jár el. Figyelemmel arra, hogy az alapvető jogok biztosa az EBH-tól eltérően nem autonóm államigazgatási szerv, ezért a közigazgatási perrendtartás vonatkozó kizárólagos illetékességet megállapító és ebből következő kötelező jogi képviselést előíró szabálya külön törvényi rendelkezés nélkül nem vonatkozna a hatósági jogkört ellátó szervre.

2. §-hoz

Az alapvető jogok biztosa az EBH valamennyi, az Ebktv.-ben meghatározott feladatkörét átveszi, ezért a az EBH hatósági megjelölésének törlése szükséges, továbbá az V/A. fejezet hatályon kívül helyezése miatt ehelyütt szükséges megjeleníteni, hogy a hatóság ellátja – kormányrendeletben meghatározott kivétellel – a légi járműveken utazó fogyatékkal élő, illetve csökkent mozgásképességű személyek jogairól szóló, 2006. július 5-i 1107/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 14. cikkében meghatározott végrehajtó szerv feladatait. Emellett a 14. § (3) bekezdésében az alapvető jogok biztosára történő utalás törlése szükséges.

3. §-hoz

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján a bírságfizetési kötelezettséget megállapító törvényben meg kell határozni, hogy a bevétel az államháztartás mely alrendszerének bevételét képezi.

4–5. §-hoz

Az Ebktv. hatályos szövegében nem szerepel a „tulajdonság” szó, ezért indokolt az érintett bekezdések módosítása.

6. §-hoz

A javaslat kiegészíti az Ebktv. jogharmonizációs záradékát.

7. §-hoz

Az Ebktv. V/A. Fejezete szól az EBH-ról, annak jogállásáról, költségvetéséről stb. Figyelemmel arra, hogy az EBH hatáskörét a jövőben az alapvető jogok biztosa látja el, ezért az érintett fejezet hatályon kívül helyezésre kerül.

8. §-hoz

Az EBH megszűnésével összefüggésben szükséges más törvények megfelelő módosítása is.

9. §-hoz

Az alapvető jogok biztosa ombudsman típusú intézményként az alapvető jogok biztosáról szóló törvény rendelkezései alapján nem hoz kötelező erővel bíró döntéseket. Az egyenlő bánásmódról szóló törvényben meghatározott feladatainak ellátása során azonban közigazgatási hatóságként jár el.

10. §-hoz

Az alapvető jogok biztosa a megszűnt EBH-tól átvett feladatai az egyenlő bánásmódról szóló törvényben kerülnek meghatározásra. Az alapvető jogok biztosáról szóló törvény új fejezete az alapvető jogok biztosa előtt folyó párhuzamos eljárások elkerülését biztosító rendelkezéseket fogalmaz meg.

Az alapvető jogok biztosa az alapvető jogok biztosáról szóló törvény és az egyenlő bánásmódról szóló törvény szerinti eljárásokban is vizsgálhatja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését. A beadványozónak jogában áll nyilatkoznia arról, hogy melyik törvény szerinti eljárás megindítását kéri a biztostól.

Figyelemmel arra, hogy az alapvető jogok biztosa az egyenlő bánásmódról szóló törvény alapján hatósági eljárást folytat le, ez az eljárás az elsődleges abban az esetben, ha a beadványozó mindkét eljárás megindítását kéri vagy erről nem nyilatkozik.

A nemzetiség vagy nemzetiséghez való tartozás miatti hátrányos megkülönböztetést sérelmező beadványok esetén nem célszerű az Ebktv. szerinti eljárás automatikus elsőbbségét törvényben rögzíteni. Szakmai és munkaszervezési okokból is indokolt, hogy ezekben az ügyekben a nemzetiségi biztoshelyettes tehessen javaslatot az alapvető jogok biztosa számára, hogy azokat az Ajbtv. vagy az Ebktv. szerinti eljárásrendben kell-e vizsgálni, és ennek megfelelően kerüljenek a Nemzetiségi Biztoshelyettes Titkárságára vagy az elkülönült szervezeti egységhez.

Az alapvető jogok biztosa által hozott közigazgatási döntés bíróság előtt támadható meg, ezért azt az alapvető jogok biztosa az alapvető jogok biztosáról szóló törvény alapján nem vizsgálhatja.

Az alapvető jogok biztosáról szóló törvény alapján folytatott eljárás nem zárja ki, hogy annak lezárását követően ugyanabban az ügyben az alapvető jogok biztosa kérelemre vagy hivatalból az egyenlő bánásmódról szóló törvényben meghatározottak szerint eljárjon. Így lehetővé válik, hogy ha jelentésében az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét állapítja meg, nemcsak kötelező erővel bíró javaslatot tehessen a visszasság orvoslására, hanem egy külön eljárásban közigazgatási határozatot hozhasson, amelyben szankciót is megállapíthat.

Az alapvető jogok biztosa Ebktv. szerinti feladatainak ellátását elkülönült szervezeti egység segíti, amelynek vezetője az egyenlő bánásmóddért felelős főigazgató. Az elkülönült szervezeti egységen belül további önálló és nem önálló szervezeti egységek hozhatók létre.

A törvény rögzíti az egyenlő bánásmódról szóló törvény szerinti feladatokat ellátó elkülönült szervezeti egység együttműködési kötelezettségét az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettesével és a rendészeti igazgatóval a Hivatalon belüli egységes jogalkalmazói gyakorlat elősegítése érdekében.

11. §-hoz

Az egyenlő bánásmódról szóló törvényben meghatározott feladatokat ellátó elkülönült szervezeti egység vezetőjének juttatásait, valamint a munkatársak feletti munkáltatói jog gyakorlásának módját határozza meg. Az egyenlő bánásmóddért felelős főigazgató javadalmazása feladatai súlyához igazodóan a főtitkár javadalmazásának felel meg. A főigazgató munkáját főigazgató-helyettes segíti, akinek javadalmazása a főtitkárhelyettesével azonos mértékű.

12. §-hoz

Az EBH megszűnésével összefüggő rendelkezések. Az átmeneti rendelkezések biztosítják, hogy az EBH megszűnésével a törvény hatálybalépésekor már megindult hatósági és bírósági ügyek intézése zavartalan legyen. A törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő közigazgatási eljárások, valamint a folyamatban lévő közigazgatási perek 30 napig felfüggesztésre kerülnek.

13. §-hoz

Unió irányelveknek való megfelelésről szóló rendelkezés.

14. §-hoz

Szövegcsérés pontosítás annak egyértelművé tétele érdekében, hogy a Rendészeti Igazgatóság elkülönült szervezeti egységként működik, amelyen belül további önálló és nem önálló szervezeti egységek hozhatók létre.

15–18. §-hoz

Az EBH megszűnésével összefüggésben szükséges más törvények megfelelő módosítása is.

19. §-hoz

Hatályba léptető rendelkezés.

20. §-hoz

Jogharmonizációs záradék.

Az Indokolások Tárát az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Salgó László Péter.

A szerkesztőség címe: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Az Indokolások Tára hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <http://www.magyarkozlony.hu> honlapon érhető el.